

Qhuni kesu raus

Kesu qhuni raus nii, egu bale gaga mdakil ssiyo alang seediq. Egu klegan ka kesun raus nii, ini hari pntena ka hei na qhuni ma waso na, duma de tumun ka hei na qhuni, duma de ciwin bbaro hari na qtaun. Qhuni raus nii, ngalan daha qhuni malu qmita ka seediq ta ita.

Yaani hari idas 2 ka ali ciida. Ini so ksekuy riyung di, kndudun malu hari ka karac nii, qmuyux kesun daha “ quyux sdaun ”. Quyux nii de qmita kesun mkphepah ka qhuni raus. Ciida duri de, prading tmukuy macu ka kana seediq. Anu mita hari karac kana ka rudan seediq cubeyo, qtaun daha mesa mphuwa ta saya peni.

Qhuni raus nii, hmeru ka hei qhuni na de. Kuxun riyung mekan ccamac lmiqu. Tuting dheran ka hei na de, meyah kana ka so rapic, brihuc, pada, boyak, qoric... ida nkiya, meyah mekan hei qhuni na. Ani kana waso ludux na duri kuhun daha riyung mekan.

Mdakil ka qhuni raus nii de, ado so mosa posa tlenga lmiqu ka riso seediq de, ngalan daha smalu bhenaq tlenga ka cida na qhuni. Anu qhuni saadux kesun daha ka raus nii. ani kana boyak ini bale kmekun tmulus, anu qhuni mbeyax ka raus nii mesa.

Misan duri de, kuxun daha ptahu malah ka qhuni raus nii, ado qhuni saadux, kiya ka bsiyaq pthuun ka qhuni raus nii. Mosa lumiqu ka seediq duri de, ngalan daha pcumux puniq duri, anu bsiysq sqama ma ini hari kpahun ka puniq na. kiya ka ngalan kesun qhuni malu ka raus nii ka rudan ta cubeyo.

Ado qhuni saadux ka raus nii. Kiya ka ngalun daha smalu eruc sapah duri. Anu meniq kesun daha yxeyux saadux ka truma na qhuni, kiya ka malu slmeun sapah. Bsiyaq ma ini qnaqah ka qhuni na.

Bobo na hndure hari nii de, ngalan daha phuma ngiro, anu ado qhuni saadux, kiya ka bsiyaq phmaan ngiro mesa, ini so nahari hari sburo ka qhuni na. Malu bale ngalan pila ka ngiro nii cbeyo, kiya ka egu bale ka dnayo na kkkingan sapah ciida, egu phuma ngiro ka seediq ciida mesa.

Saya de wada ini hari pntena ka qpahun ka seediq di, anaq sokiya duri, qhuni saadux ka heya, uka hari ka ngalan daha smmalu ani mmaanu ka raus nii saya, ani si qhuni raus nii de, maha daha pusaun lnlungan daha, anu egu bale gnkela daha pnayah qhuni raus nii ka rudan ta cubeyo.

青剛櫟

賽德克族的部落有許多的青剛櫟，種類也很多，果實有圓的、長瘦型的，葉子也有不同，而賽德克族人則視青剛櫟是一種好樹種。

每年的 2 月，天已不太冷，這時的雨叫「qyuxu sdaun」，因為青剛櫟此時是花開時節，以它為名就叫「qyuxu sdaun」，也正是部落族人要種小米的時候。過去賽德克族的老人都是依天候來做農事的。

當青剛櫟結果時，山上的飛鼠、果子狸、山羌、山豬、老鼠...等等都爭相來吃果實跟嫩葉。

部落的年輕人去放陷阱，會取青剛櫟的枝幹為陷阱的 bhenaq，因為韌度夠，山豬無法拖斷。

冬天，部落的人喜歡用青剛櫟當材燒，可以燒很久，不會浪費木頭。舉行火占儀式時，也是選擇的樹種之一。

青剛櫟成為大樹時，部落的人會用來當蓋新屋的主樑，不容易壞，會拿來種香菇，因為泡水不容易爛，可以用很久。以前的段木香菇價錢很好，對家庭幫助很大，有不少人種植。

雖然現在的生活改變了，許多過去使用的器具，也不再使用了，但是，關於青剛櫟這個樹種的傳統知識，仍將會一直被我們所傳唱。